

формується загрози);

- розробка алгоритму реалізації заходів у сфері аналізу загроз;
- обґрунтування спроможності реалізації попереджувальних і страхових заходів щодо нейтралізації ризиків і загроз у майбутньому.

Для здобуття перемоги у війні потрібно багато ресурсів, зокрема й фінансових. Перед початком широкомасштабної війни скоротилися доходи бюджету, у зв'язку з пандемією COVID-19 погіршилася фінансова ситуація в країні. Зі збільшенням тривалості війни загострюватиметься питання фінансової безпеки. Рівень фінансової безпеки держави характеризують такі основні показники: внутрішній валовий продукт, бюджетний дефіцит, обсяг державного боргу та міжнародні валютні резерви. Розглядаючи ці індикатори, важливо знайти компроміс стосовно забезпечення витрат на оборону країни, дотримання показників дефіциту бюджету, обслуговування державного боргу, соціального захисту населення.

Перемога України у війні є першою умовою зміцнення фінансової безпеки. Однак стратегію фінансової безпеки необхідно розробляти вже під час воєнного стану. Під цією стратегією розуміють економічний і політичний курс в діяльності фінансових органів державної влади, а також економічних і фінансово-банківських структур, що спрямований на створення умов та ресурсів фінансової стабілізації й економічного зростання за збереження і зміцнення цілісності України, її фінансової системи та економічного простору.

Важливе значення під час воєнного стану має своєчасне визначення загроз фінансовій безпеці України, що дасть змогу мінімізувати їх і розробити практичні заходи щодо стратегії зміцнення фінансової безпеки, проведення дієвої й виваженої політики стосовно забезпечення стійкості фінансової системи держави.

Для забезпечення фінансової безпеки країни в умовах воєнного стану необхідні ефективні трансформаційні заходи з боку суб'єктів господарювання та державних регуляторів. Такі заходи допоможуть підвищити рівень фінансової безпеки, фінансову стабільність держави, зменшити ризики фінансових криз і забезпечити економічне зростання.

1. Акімова Л. М. Методологічні підходи щодо оцінювання фінансової безпеки на рівні державних установ. *Ефективність державного управління*. 2018. № 1(54). С. 225-232. URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_54/fail/28.pdf.

2. Власюк О. С. Актуальні проблеми фінансової безпеки України в умовах посткризової трансформації: монографія. К. : НІСД, 2014. 432 с.

3. Макаренко У. Б., Гоцій М. І., Драла Р. І. Фінансова безпека України в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL : <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/4038>.

4. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <http://www.bank.gov.ua>.

5. Ситник Н. С., Стефанків Б. О. Фінансові аспекти складників економічної безпеки держави. *Бізнес-навігатор*. 2018. № 1-2 (44). С. 136-140.

Олександр СИДОРОВ

доцент кафедри
соціально-економічних дисциплін
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат економічних наук, доцент
<https://orcid.org/0000-0003-3923-6611>

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВА ВІД РЕЙДЕРСТВА

Рейдерство в Україні, як і в інших державах, становить одну з найсерйозніших загроз для бізнесу. Це явище, яке виникає під впливом юридичних, економічних і соціальних чинників, може завдати суттєвої шкоди не лише окремим підприємствам, а й національній економіці загалом. З огляду на динамічні зміни ринку, нові виклики та загрози для підприємств необхідність ефективного захисту бізнесу від рейдерських атак стає дедалі актуальнішою.

Рейдерство передбачає незаконне захоплення контролю над підприємством з метою подальшого використання в інтересах рейдерів. Для цього застосовуються різноманітні

схеми, зокрема підроблення документів, залучення корумпованих посадовців або маніпулювання корпоративними правами.

В своїх дослідженнях науковець М. Артюх зазначає, що «рейдерство часто супроводжується примусовим тиском на керівництво підприємства та маніпуляціями з акціями компанії» [1].

Рейдерство може набувати різних форм залежно від використовуваних методів та цілей захоплення підприємства. Основні його види включають:

- фінансове рейдерство – передбачає заволодіння контрольним пакетом акцій компанії шляхом скупівлі акцій за заниженими цінами, нерідко із застосуванням маніпулятивних схем або інформаційного тиску для зниження вартості активів;

- правове рейдерство – базується на використанні юридичних механізмів і прогалин у законодавстві з метою отримання контролю над підприємством. Це може включати сфальсифіковані судові рішення, незаконні зміни в установчих документах компанії або маніпуляції з реєстраційними даними;

- адміністративне рейдерство – здійснюється за підтримки або під тиском державних органів, коли підприємство стає об'єктом необґрунтованих перевірок, санкцій або арештів активів, що зрештою призводить до його примусового захоплення;

- силове рейдерство – передбачає фізичне захоплення підприємства шляхом незаконного проникнення, блокування роботи, застосування охоронних структур або навіть залучення кримінальних елементів для встановлення контролю;

- інформаційне рейдерство – реалізується шляхом поширення дезінформації, компрометуючих матеріалів або маніпулювання громадською думкою з метою підризу довіри до керівництва компанії та створення умов для її захоплення.

Кожен із цих видів рейдерства становить серйозну загрозу для бізнесу та потребує комплексних механізмів захисту, зокрема посилення правового регулювання, впровадження ефективної системи корпоративної безпеки та підвищення рівня прозорості бізнес-процесів.

Згідно з дослідженням І. Відловської, рейдерські атаки в Україні спричиняють втрату активів, зменшення ринкової вартості компаній та погіршення їхньої репутації [2]. Крім того, підприємства, що стали жертвами рейдерства, часто стикаються з відтоком висококваліфікованих працівників, оскільки ті прагнуть уникнути нестабільності та потенційних ризиків.

Держава відіграє ключову роль у захисті підприємств від рейдерства через механізми правового регулювання та законодавчі ініціативи. Основним нормативно-правовим актом, що визначає корпоративні відносини, є Господарський кодекс України, який зобов'язує державні органи гарантувати належний рівень захисту прав власників підприємств [4].

Окрім цього, Закон України «Про акціонерні товариства» містить правові інструменти, спрямовані на захист акціонерів від недобросовісних дій, що може стати важливим засобом запобігання рейдерським атакам [5].

Проте, попри існуючі законодавчі положення, ефективність їх реалізації залишається недостатньою через поширену корупцію та недосконалість судової системи, що ускладнює боротьбу з незаконним захопленням бізнесу.

Захист підприємства від рейдерських атак потребує всебічного підходу, що поєднує юридичні та організаційні заходи. Важливим кроком є проведення своєчасного юридичного аудиту діяльності компанії для виявлення слабких місць у структурі власності. До пріоритетних дій відносять належне оформлення прав власності на активи, укладання угод щодо запобігання рейдерському захопленню та реєстрацію прав власності на нерухоме майно [6].

Запровадження ефективних механізмів корпоративного управління є ще одним важливим інструментом у протидії рейдерству. Кодекс корпоративного управління України передбачає дотримання прозорих процедур ухвалення рішень на рівні підприємства, що сприяє мінімізації ризиків незаконного захоплення бізнесу [7].

Контроль за фінансовими потоками підприємства відіграє ключову роль у запобіганні ризикам фінансового рейдерства. У своїй навчальній праці І. Зайцева наголошує на важливості створення фінансово-економічних механізмів для захисту підприємств від недружніх поглинань [3]. Взаємодія бізнесу з державними органами, зокрема Антимонопольним комітетом України, є важливим кроком для отримання консультаційної та юридичної підтримки.

Сучасні технології можуть значно посилити безпеку підприємств у боротьбі з рейдерством. Використання електронного документообігу, блокчейн-технологій та інших цифрових рішень сприяє підвищенню прозорості та надійному захисту прав власності. Однак, незважаючи на заходи, спрямовані на протидію незаконним захопленням бізнесу, існує низка проблем, що ускладнюють цей процес:

- корупція у державних органах залишається серйозною перешкодою, оскільки

рейдери нерідко використовують корумпованих чиновників для реалізації своїх схем [8];

– нечіткість та суперечливість законодавства створює труднощі у правозастосуванні, незважаючи на наявність нормативних актів, що регулюють захист підприємств від рейдерських атак [9];

– непередбачуваність судової практики у справах, пов'язаних із рейдерством, підриває довіру бізнесу до правової системи та ускладнює ефективний захист підприємств.

Для подолання цих викликів необхідні комплексні зміни, що включають вдосконалення законодавства, посилення антикорупційних заходів та реформування судової системи з метою забезпечення прозорості та неупередженості розгляду справ.

Таким чином, захист підприємства від рейдерських атак є вкрай важливим завданням, що потребує комплексного підходу. Для ефективного протистояння цьому негативному явищу компанії повинні застосовувати правові, фінансові та організаційні механізми захисту. Взаємодія з державними інституціями, дотримання принципів корпоративного управління та впровадження інноваційних технологій значно посилюють безпеку бізнесу. Проте досягнення реальних результатів можливе лише за умови подолання корупційних ризиків та зміцнення правової системи.

1. Артюх М. О. Поняття та сутність рейдерства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 3. С. 52-54.

2. Відловська І. В. Рейдерські захоплення в Україні: судова практика та схеми. *Ліга: Закон*. URL : https://biz.ligazakon.net/analytics/201231_reydersk-zakhoplennya-v-ukran-sudova-praktika-ta-skhem.

3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

4. Зайцева І. Ю. Фінансово-економічні основи захисту підприємств від недружніх поглинань: навч. посібник. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 318 с.

5. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності: Закон України від 03.10.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/159-20#Text>.

7. Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації. 48 с. URL : https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/corporate-governance-code_final_ukr.pdf.

8. Котько К. І. Зловживання корпоративним правом та шляхи вирішення проблеми. *Молодий вчений*. 2018. № 4 (56). С. 63-68.

9. Кучмієнко О. В. Зловживання правом у корпоративних правовідносинах: зарубіжний досвід в українських реаліях. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 205-211.

Любов СИНЯВСЬКА

доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Львівського національного
університету природокористування
(м. Львів, Україна),
кандидат економічних наук
<https://orcid.org/0000-0002-2723-9551>

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ

Податкова безпека є важливою складовою економічної безпеки держави та підприємницького середовища, оскільки визначає стабільність податкової системи, ефективність адміністрування податків і можливість суб'єктів господарювання виконувати свої зобов'язання перед бюджетом без надмірного фіскального навантаження. Прикладні аспекти податкової безпеки охоплюють такі ключові напрями:

1. Податкова безпека на макрорівні.

У першу чергу це забезпечення стабільності податкової політики, що включає передбачуваність змін у податковому законодавстві, мінімізацію законодавчих ризиків та усунення правових прогалин, які можуть сприяти ухиленню від сплати податків, мінімізацію законодавчих ризиків та усунення прогалин, що можуть спричиняти ухилення від сплати податків. Не менш важливим є оптимізація фіскального навантаження з метою забезпечення балансу між наповненням бюджету та створенням сприятливих умов для